

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžo/60/2016
Identifikačné číslo spisu: 1014201438
Dátum vydania rozhodnutia: 08.11.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1014201438.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov: I. M. A., II. Z. A., III. H. A., IV. R. A., všetci bytom Q., proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, o oslobodení od platenia súdnych poplatkov, o odvolaní žalobcu II. proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S/182/2014-56 zo dňa 12. mája 2016 v časti výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6S/182/2014-56 zo dňa 12.05.2016 v časti výroku o nepriznaní žalobcovi v II. rade oslobodenie od súdnych poplatkov z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Bratislave žalobcovi v I. rade priznal oslobodenie od súdnych poplatkov a žalobcovi v II. rade oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol, že podľa novelizovaného ustanovenia § 138 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), účinného od 01.01.2012 v návrhu musia byť pomery žalobcu vydokladované vyplneným tlačivom alebo rozhodnutím o hmotnej núdzi. Jednou z podmienok oslobodenia od súdnych poplatkov je skutočnosť, že takéto oslobodenie odôvodňujú pomery účastníka, ktorý o oslobodenie požiadal. Na rozhodnutie o žiadosti účastníka o oslobodenie od súdnych poplatkov je súd povinný si zadovážiť dostatočný podklad a zistiť či sú splnené podmienky podľa § 138 O.s.p., preto súd postupoval tak, ako mu ukladá ustanovenie § 138 O.s.p. a zaslal žalobcom tlačivo na vyplnenie ich majetkových pomerov, ktoré malo slúžiť ako podklad na rozhodnutie o oslobodení od súdnych poplatkov. Povinnosťou žalobcu v I. a v II. rade bolo vierohodným spôsobom preukázať svoje pomery vyplnením tlačiva, ktoré sú rozhodujúce pre posúdenie dôvodnosti jeho žiadosti.

Krajský súd poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.9.2011, sp. zn. 5Cdo/138/2011. Ďalej uviedol, že podľa vyplneného tlačiva je žalobca v I. rade poberateľom dávky pomoci v hmotnej núdzi, čo preukázal rozhodnutím Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Žilina č.

ZA3/PKNM/SOC/2016/20412-0210 zo dňa 23.3.2016, ktorým sa mu znížila pomoc v hmotnej núdzi na sumu 44,90 € mesačne od 1.3.2016. Súd mal za to, že žalobca v I. rade dostatočne odôvodnil svoju žiadosť na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, nakoľko je v hmotnej núdzi. Nakoľko žalobca v I. rade uniesol dôkazné bremeno pri preukazovaní svojej nemajetnosti podľa § 138 O.s.p., súd mu oslobodenie od súdnych poplatkov priznal.

Krajský súd k žalobcovi v II. rade uviedol, že je zamestnaný s priemerným mesačným príjmom vo výške 79,23 €. Žalobca však nepreukázal iné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Navyše ide o konanie, kde právne zastúpenie nie je povinné, a súdny poplatok za predmetné konanie je vo výške 35,- €, pričom tento poplatok sú povinní zaplatiť žalobcovia v II. - IV. rade, po oslobodení žalobcu v I. rade, spoločne a nerozdielne a nie každý sám. V konaní o oslobodenie od súdnych poplatkov žalobca v II. rade neunesol dôkazné bremeno nesplnením si svojej povinnosti preukázať všetky okolnosti dôležité pre rozhodnutie o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a neunesenie tohto dôkazného bremena má za následok negatívne rozhodnutie súdu o jeho oslobodení od súdnych poplatkov.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v II. rade odvolanie. Namietal, že spolu so žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov poslali spoločne so žalobcom v I. rade aj potvrdenie o poberaní dávok v hmotnej núdzi, kde sú posudzovaní ako manželia a ktoré dokladuje ich spoločné príjmy. Na preukázanie týchto skutočností predložil nové potvrdenie zo dňa 30.05.2016 č. ZA3/PKNM/SOC/2016/20412 aj s prehľadom sumy dávky v hmotnej núdzi za rok 2016, ktoré tvorí prílohu odvolania. Zároveň predložil potvrdenie z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina zo dňa 30.06.2016, že je vedený ako uchádzač o zamestnanie od 18.10.2011. Poukázal na to, že v tlačive uviedol, že je zamestnaný na dohodu vo firme Atlanta 1992 s. r. o. M. Rázusa, Žilina, kde dohodnutý rozsah pracovného času je iba 10 hodín týždenne. V ťažkej finančnej situácii nemá možnosť uhradiť poplatok 35 Eur a preto žiadal, aby mu odvolací súd priznal oslobodenie od súdnych poplatkov

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal uznesenie krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a ide o uznesenie, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 v spojení s § 250p O.s.p.), dospel jednomyselne k záveru, že napadnuté uznesenie je potrebné v časti výroku o nepriznaní žalobcovi v II. rade oslobodenie od súdnych poplatkov zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 138 ods. 1 a 2 O.s.p., na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú. V návrhu musia byť pomery účastníka dokladované

- a) vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle, alebo
- b) rozhodnutím o hmotnej núdzi podľa osobitných predpisov.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p., ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôvodov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Citované zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vykladať a uplatňovať tak, že rozhodnutie súdu musí obsahovať dostatočné

dôvody, na základe ktorých je založené.

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol výrok II. uznesenia krajského súdu, ktorým krajský súd žalobcovi v II. rade oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. Preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal uznesenie krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal odvolacie dôvody žalobcu v II. rade najmä z toho pohľadu, či boli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého uznesenia.

Z obsahu súdneho spisu má odvolací súd za preukázané, že žalobcovia v I. a v II. rade podali spoločnú žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov vo veci preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. k. KM-OLVS-63/2014 zo dňa 14.08.2014. Výzvou zo dňa 01.04.2016 boli krajským súdom vyzvaní na preukázanie pomerov odôvodňujúcich oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. Následne žalobcovia v I. rade a v II. rade dňa 18.04.2016 doručili krajskému súdu Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Zároveň priložili rozhodnutie Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Žilina č. ZA3/PKNM/SOC/2016/20412-0210 zo dňa 23.03.2016, ktorým sa žalobcovi v I. rade znížila pomoc v hmotnej núdzi na sumu 44,90 € mesačne od 01.03.2016.

Vo vzťahu k žalobcovi v II. rade v odôvodnení rozhodnutia krajský súd iba uviedol, že žalobca je zamestnaný s priemerným mesačným príjmom vo výške 79,23 Eur a nepreukázal iné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali oslobodenie od platenia súdneho poplatku a preto neunesol dôkazné bremeno pri preukazovaní svojej nemajetnosti. Ďalej uviedol, že právne zastúpenie v konaní nie je povinné a súdny poplatok po oslobodení žalobcu v I. rade sú žalobcovia v II.-IV. rade povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne a s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžo/391/2009 oslobodenie od súdnych poplatkov žalobcovi v II. rade nepriznal.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho konania, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôraznil, že súd by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné. Nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 114/08). Ústavný súd SR vo svojich rozhodnutiach stabilne uvádza: „Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06).“

Vzhľadom na uvedenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva odvolací súd poznamenáva, že napadnuté uznesenie vo vzťahu k žalobcovi v II. rade postráda dostatočne argumentačne zrozumiteľný výklad právneho posúdenia skutkového stavu podľa príslušných zákonných ustanovení, pričom argumenty súdu musia byť jasné, zrozumiteľné a dostatočne konkrétne. Krajský súd uviedol vo vzťahu k žalobcovi v II. rade len všeobecné tvrdenie o nepreukázaní iných skutočností odôvodňujúcich oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, pričom nezdôvodnil akým prostriedkami mal tieto skutočnosti žalobca preukázať. Z tlačiva pre dokladovanie pomerov

účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov; krajský súd poukázal iba na príjem žalobcu v priemernej výške 79.23 Eur, pričom sa nezaoberal ďalšími skutočnosťami vrátane toho, že žalobca pracuje na základe jednej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a vzhľadom na nízku výšku príjmu je stále vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie a nemá žiadny iný príjem.

Nie je úlohou odvolacieho súdu domýšľať dôvody, pre ktoré prvostupňový súd rozhodol vo veci tak ako rozhodol. Ak by odvolací súd takúto úlohu na seba zobral, potom by vážnym spôsobom zasiahol do práva účastníka konať pred súdom, nakoľko by ho de facto obral o možnosť dvojinštančného konania garantovaného v týchto prípadoch zákonom. Preto krajský súd pochybil, keď nepriznal žalobcovi v II. rade oslobodenie od súdnych poplatkov bez toho, aby svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil v súlade s výrokom rozhodnutia. Takéto rozhodnutie možno považovať za arbitrárne, pretože aj nedostatočne odôvodnené rozhodnutie súdu môže zasiahnuť do práva na súdnu ochranu, ktorá je garantovaná každému Ústavou Slovenskej republiky.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom možno vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania znemožnil realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva, pričom možnosť konať pred súdom prvého stupňa je účastníkovi odňatá vždy, ak jeho rozhodnutie neposkytuje účastníkovi konania dostatočné argumenty preukazujúce zákonnosť jeho rozhodnutia alebo postupu. U nepreskúmateľného rozhodnutia nemožno hodnotiť správnosť relevantných právnych otázok ani vady správneho konania, preto bolo nutné takéto rozhodnutie zrušiť a otvoriť tým krajskému súdu procesný priestor pre vydanie rozhodnutia nového, ktoré nebude postihnuté zmieným deficitom.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. f/ napadnuté uznesenie krajského súdu v časti výroku o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov vo vzťahu k žalobcovi v II. rade zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu opätovne rozhodnúť a svoje rozhodnutie vo vzťahu k žalobcovi v II. rade riadne odôvodniť, pričom sa súd musí vysporiadať s predloženými dokumentami zo strany žalobcu, vrátane dokladov predložených v odvolacom konaní. Rozhodnutie súdu musí zodpovedať tomu, aby sa účastníkovi len pre jeho majetkové alebo sociálne pomery neznemožnilo uplatňovať alebo brániť jeho právo.

S poukazom na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.